

DNA familiehemmeligheter - nr. 1

BBC Two 20210302

DNA-databaser kan finne frem til ukjente slektninger og avklare slektskapsforhold. Undersøkelse av genene kan avklare om en person har den arvelige og uhelbredelige Huntingtons sykdom.

O. Introduksjon til programserien

BBC Two introduserte de første 3 programmer i serien «DNA Familiehemmeligheter» våren 2021. Et kort referat av programmene gir opplysninger om hvor langt DNA-teknologien er kommet og hvordan DNA kunnskap i dag kan brukes i praksis. En oppfølging med 3 nye øprogrammer er under arbeid.

Det er TV-journalist Stacey Dooley som har laget programmene, sammen med leger, sosialarbeidere og eksperter på DNA m.fl.

Hennes ekspert på DNA er dr. Turi Emma King, en Kanadisk-Engelsk professor i sosiologi og genetikk ved Universitetet i Leicester, som ble kjent over hele England for bekreftelsen av at skjelettrestene funnet under en parkeringsplass nær et tidligere Gråbrødre-kloster i Leicester var Kong Richard III som døde i kamp der i 1485. Det var han som ifølge Shakespeare skal ha ropt at han ville gi kongeriket til den som kunne skaffe ham en hest! Stacey Dooley og Turi King er kjent for flere programmer om DNA.

I episode nr. 1 vises det til at 25 millioner menn og kvinner i hele verden har tatt DNA-tester som er tilgjengelige i store verdensomspennende databaser som gjør det mulig å stille og besvare spørsmål som man tidligere ikke kunne avklare om familie, opphav og helse.

Stacey Dooley og Turi King møter personer fra hele de Forente Kongedømmer som ønsker å oppklare hemmeligheter som er gjemt i deres genetiske kode; i deres DNA. I samarbeid med en av England's ledende genetikere, som professor Turi King, og sosialarbeidere og leger benytter hun seg av det siste innen DNA-teknologien for å finne frem til ukjente slektninger og for å oppdage invalidiserende sykdommer før det blir for sent, osv.

1. Bill søker opplysninger om faren og slekten

I første del av serien møter Stacey Dooley og Turi King den 75 år gamle **Bill**, som ble født mot slutten av den 2. verdenskrig og som i likhet med en million andre i De Forente Kongedømmer, har vokst opp uten kontakt med sin far. Det ble opplyst at 5 % av alle i verden ikke har kjennskap til sin virkelige far. Bills far en amerikansk soldat med afrikanske aner som var stasjonert

Journalist Stacey Dooley og Bill

ved en flyplass nær Loughborough i morens Leicestershire, og hadde en kjærlighets affære med henne. Han returnerte til USA etter krigen, og

moren hørte aldri fra ham i ettertid. Den eneste informasjon Bill hadde om sin far var hans navn navnet på fødselsattesten. Nå vil Bill gjerne vite om en DNA-analyse kan bidra til opplysninger om hva som har skjedd med faren - om han levde og om Bill hadde slektninger i USA.

Ved hjelp av spyttprøve og DNA-teknologien og tilgjengelige data fra 25 millioner som har avgitt DNA-prøve i hele verden, fant BBC frem til de nærmeste slektningene, to døtre, som Bills hadde fått i USA. De var kusiner av Bill.

Bills kusiner Regina og Phyllis i videoamtale med Bill (innfeldt).

De kunne fortelle at farens bror var den den første fargede baseball-spiller i USA som ble berømt, og var en kjendis i USA. Bills far hadde vært død i 9 år. BBC sørget for en video-samtale mellom Bill og de to døtrene til Bills far i Abilene, Texas, som altså var Bills nieser. De skal ha holdt kontakt siden og besøkt hverandre, ble det opplyst.

2. Richard vil vite om morens ektemann var hans far

I **den andre del** av programmet får vi møte **Richard**, 53 år, som alltid hadde følt seg tett knyttet til faren. Derfor kom det som et sjokk på ham når han fikk høre, etter farens død, at det kanskje ikke var han som han

alltid hadde oppfattet som sin far som var hans kjædelige far, og at de kanskje ikke var i direkte slekt.

En enkel blodprøve viste at Richards biologiske far måtte være en annen enn den han alltid hadde oppfattet som sin far. Hans virkelige far var en eldre mann som ikke ville bli involvert, men han hadde en sønn, Brendon, som stilte seg til rådighet for nødvendige undersøkelser. Blodprøver viste at han og Richard var halvbrødre, med felles mor. De møttes, og ble venner, etter mer enn 50 år uten at de hadde visst om hverandre.

Richard (til høyre) fant ut at han hadde en halvbror (Brendon, til venstre) etter 53 år.

3. Foreldrene ville vite om Cian hadde Huntingtons sykdom

En siste del av programmet forteller om **Charlie** og **Rob**. Etter en virvelvind av en kjærlighetsaffære kunne Charlie og Rob knapt nok forstå hvor heldige de hadde vært da forholdet ble velsignet med sønnen Cian etter ett år. Men, deres lykke lot til å gå i knas når Charlie's far ble diagnostisert med den arvelige, invalidiserende og dødelige Huntingtons sykdom. Det var derfor 50 % sjanse for at også hun bar genet som kunne utvikle Huntingtons-sykdommen, og i uvitenhet kunne ha formidlet denne videre til Cian. Bare en DNA-test kunne avklare om hun, og kanskje Cian, ville utvikle sykdommen.

I I

Charlie, Rob og Cian, på vei til å få vite at Charlies DNA-prøven var negativ.

programmet får vi ta del i diskusjonen mellom Charlie og Rob om hun skulle ta en blodprøve for å fastslå om hun var blant de 50 % som arvet genet med sykdommen fra sin far, eller om hun ikke bar genet som kunne utvikle sykdommen. Det ble i programmet opplyst at der fleste som var i samme situasjon avsto fra å teste seg for om de hadde arvet det invalidiserende og dødelige gen.